

Společnost
pro vědy a umění

Zprávy

Spoločnosť
pre vedy a umenia

SVU

ročník 12. číslo 7
září 1970

Czechoslovak Society of Arts and Sciences in America, Inc. 381 Park Ave. South, New York, N. Y. 10014

Redakční rada: Vratislav Bušek, Rudolf Šturm, V. E. Andic, Jiří Škvor, Hanuš Lexa

DR. LADISLAV RADIMSKÝ
3.4.1898 v Kolíně - 9.9.1970 v New Yorku

Po delší nemoci zemřel dr. Ladislav Radimský, známý též pod pseudonymem Petr Den. Radimský byl český spisovatel půvabných esejí, vřelého srdce a plný lásky ke svému národu.

Červnové číslo Zpráv SVU přineslo stručný jeho životopis a bibliografii jeho prací.

Radimský se uvedl do literárního světa v roce 1932, kdy se zúčastnil anonymní soutěže Melantricha knihou esejí "Tvůrcem snadno a rychle", pode jménem Petr Den. Porota, jejíž členové byli F. X. Šalda a Otakar Fišer ho poctila cenou Melantricha. Mnoho lidí se tehdy domnívalo, že Petr Den byl pseudonymem T. G. Masaryka.

Radimský byl po sedm let, od 1. čísla I. ročníku redaktorem čtvrtletníku "Proměny", vydávaného SVU. Říjnové číslo Proměn se loučí se svým redaktorem, který jim vtiskl trvalou pečeť své vyhraněné osobnosti.

Úžasná sečtělost Radimského se projevuje v úvodních slovech, která předesílal většině čísel Proměn a v četných kritických margináliích Proměn. Byl redaktorem skromným, konciliantním, ale neúprosně se snažícím o udržení vysoké úrovně listu, který mu byl svěřen. Proměny byly jeho opravdovou láskou.

Radimskému Proměny nestačily. Ne- ní snad exulantského a krajanského časopisu na celém světě, který by se na něj nebyl obrátil s žádostí o články a Radimský zřídka kdy odmítal. Radimský psal rád, pro exil, pro krajany a vždy měl na mysli nesvobodný národ doma. Navštívit a pohovořit si s Radimským bylo touhou skoro všech kulturních exulantů, kteří přicházeli do New Yorku. Snad jednou bude možno sebrat a vydat jeho nepřehlednou korespondenci. Bude v ní podstatný kus naší exulantské historie. Esej byla oblíbenou jeho formou. Jeho esej "Rub a líc našeho národního programu v atomovém věku" vzbudila ohlas i v Československu.

Radimský stále hledal "pevný bod", ze kterého by mohl rozlišovat pomíjející "změny" současnosti od trvalých "proměn" v ní. Hledal "nadčasové v časovém", hledal místo pro náš národ "v atomovém věku". Byl fascinován nejnovějšími objevy věd přírodních, především fyzikálních. Ve víře v Boha hledal zakotvení moderního rozvráceného člověka.

Byl to ušlechtilý člověk, jakých je dnes pozřídka.

Byl ozdobou Společnosti pro vědy a umění.

Marie Heritesová-Kohnová
23.3.1881 - 13.7.1970

Dne 13. července 1970 zemřela v St. Petersburgu na Floridě proslulá česká virtuoska na housle Marie Heritesová-Kohnová, česná členka SVU, ve věku 89 let.

Marie Heritesová, dcera českého spisovatele Františka Heritese, absolventka pražské konservatoře a koncertní umělkyně - současnice Kubelíka a Kociána - vystupovala na koncertech často spolu s Magdou Dvořákovou a později s Emou Destinovou a měla veliké úspěchy po celé Evropě. Hrála v Paříži při oslavách Victora Huga, v Londýně při korunovačních oslavách krále Edvarda VII, s filharmonií pod taktovkou Sir Henry Wood-a, a v Rusku před posledním cárem.

Do Spojených Států přijela po prvé už jako dítě v roce 1893, když její otec jel na Chicagskou světovou výstavu jako reportér "Národních Listů". Když se po roce vrátili domů, vezli sebou manuskript Dvořákovy Novosvětské symfonie, který Dvořák svěřil jejímu otci, aby jej odevzdal nakladateli - poště nevěřil. Po druhé pak přijela do Ameriky už jako virtuoska, pořádala řadu koncertů, a pak se provdala za Josefa Kohna, ředitele cukrovaru. Manželé Kohnovi žili několik let v Michiganu. Později vyučovala hře na housle na kolejích a konservatořích na západě i v New Yorku.

OTAKAR MACHOTKA
29.10.1899 - 29.7.1970

Dr. Otakar Machotka, narozen 29. října 1899 v Praze, vystudoval klasické gymnasium na Král. Vinohradech. V le-

tech 1923-25 studoval na Štrasburské universitě, na Sorbonně a na École Libre des Sciences Politique, na níž obdržel diplom s vyznamenáním. R. 1926 se stal doktorem filosofie na Karlově universitě. V r. 1926-27 vykonal svoji vojenskou povinnost. V r. 1934-35 studoval na Chicagské universitě a na University of Southern California jako Rockefeller fellow.

Jako student byl předsedou kulturní sekce Ústředního svazu čsl. studentstva a navázal četné kulturní styky s cizinou. R. 1921 založil Spolek pro postavení pomníku A. Denise v Nîmes a v Praze. Byl odměněn francouzskou vládou řádem Officer de l'Académie.

R. 1935 stal se docentem sociologie na Komenského universitě a r. 1939 řádným profesorem na Karlově universitě. Za války byl úředníkem Státního úřadu statistického a pracoval v odboji. Byl členem výboru Národního sdružení pro Velkou Prahu. R. 1945 byl místopředsedou České národní rady a po ukončení povstání místopředsedou Zemského národního výboru v Praze. Byl vyznamenán čsl. válečným křížem 1939 a medailí za statečnost.

R. 1946 založil spolu s dr. Roučkem Vysokou školu politickou a sociální, jejímž prorektorem se stal v r. 1947. Téhož roku se stal členem předsednictva čsl. strany národně socialistické a napsal ideovou část programu strany.

Z komunistického Československa uprchl 13. března 1948 a po příjezdu do USA byl profesorem na University of Chicago, Syracuse University, Cornell University a posléze na State University of New York. Napsal osm vědeckých knih, řadu brožur, studií a článků. Věnoval se intenzivně činnosti přednáškové, a to také v rozhlasu a na televizi. Byl členem výboru Rady svob. Československa.

Zprávy SVU (ČSASA News) - Date of issue: September, 1970. Issued monthly except during July and August - Volume 12, Number 7 - Publisher: Czechoslovak Society of Arts and Sciences in America, Inc. - Known office of publication: Room 1121, 381 Park Avenue South, New York, N. Y. 10016 - Tel.: (212) 686-4220 - Annual subscription price: non-members ČSASA: \$3.00; members ČSASA: \$1.50 paid as part of dues - 2nd class postage paid at New York N. Y.

Byl členem Královské společnosti nauk, Sociologické společnosti a Statistické společnosti v Praze. Byl fellow American Sociological Association, členem American Association of University Professors a členem Společnosti pro vědy a umění.

Roku 1934-35, kdy jako Rockefeller Fellow O. Machotka studoval v Chicagu, zvládl anglický jazyk nad obvyčejnou úroveň natolik, že v době pražského povstání v roce 1945 byl mimořádně užitečný při formulacích vyhlášek České (revoluční) národní rady kdy po boku prof. Alberta Pražáka přispěl k osvobození Prahy od nacistické okupace. Byl přítomen historickému okamžiku, kdy Hitlerův generál Toussaint kapituloval do rukou české národní rady. Praha byla osvobozena den před tím, než Rudá armáda vstoupila do osvobozené Prahy. Na rozdíl od varšavského povstání a slovenského národního povstání úmysly sovětské byly zmařeny. Nepřišli, jako osvoboditelé. Komunistickému místopředsedovi České národní rady Smrkovskému bylo později se strany Sovětů zle vyčítáno, že nedovedl zmařit, aby se asi 135.000 německých vojáků nevzdalo do rukou českých a nepřešlo do rukou "nepřátel" to jest k Američanům. Smrkovský, který se stal nezaslouženě "hrdinou" českého lidu, za pražského povstání v květnu 1945 pracoval na vytvoření situace, která by byla přivedla země české do sovětského Svazu a k vyvolání sociální (t.j. komunistické revoluce) ve chvíli osvobození.

Největším zločinem v očích komunistů však bylo, pokud jde o O. Machotku, že ve Svobodném Žitíku polemisoval s vývodů sovětského "biologa" Lysenko, který teorie a pokusy Pavlovovy o podmíněných reflexech psů uplatňoval i na lidi - proti jasněmu odporu Pavlovovu. Lysenko však našel "teoretický základ" pro Stalino-vu ideologii o možnosti přeměnit vrozené vlastnosti změnou prostředí a výchovou "nového člověka". Machotka napsal, že vrozené vlastnosti lidské (v

genech uložené) nelze měnit, jinými slovy, že komunismus vede ke vládě luzy.

V roce 1950 napsal u příležitosti stých narozenin T. G. Masaryka úvahu, "Náš Masaryk" a anglicky "T. G. Masaryk". V roce 1952 napsal úvahy "Poučení z exilu." Ve všech těchto publikacích O. Machotka popírá komunismus i marxistický socialismus a hlásí se k ideám Masarykových humanitních ideálů. V těchto dnech se dostává do rukou členů SVU. a čtenářů Machotkova studie "T. G. Masaryk as we see him today," v opožděném vydání "Czechoslovakia, Past and present", edit. by Miloslav Rechcigl Jr. (2. sv. sborníku SVU. vydaného po sjezdu SVU r. 1964.) V rukopisu Machotkové se nachází další studie o T. G. Masarykovi. Lidsky, podle mého soudu, k nám nejvíce promlouvá O. Machotka ve své půvažné knížce "Povídky exulantovy" z r. 1968. Historicky zatím nejlepší vyličení pražského povstání vyšlo pod jeho redakcí roku 1965, v souboru svědectví účastníků: "Pražské povstání 1945" (vydala Rada Svobodného Československa.)

Ukázky z nových prací českých a slovenských autorů budou čteny na V. sjezdu SVU v samostatné sekci. Prosimе básníky a prozaitery, kteří by se chtěli na tomto programu podílet, aby se spojili s organizátorem sekce prof. Rudolfem Šturmem, Skidmore College, Saratoga Springs, N. Y. 12866, U.S.A.

Rev. Josef Fr. Šefl, člen SVU, dlouholetý pastor presbyteriánského Husova kostela v New Yorku, v.v., který se v březnu dožil 75 let a v srpnu oslavil s paní Konstancí Šeflovou zlatou svatbu, byl letos promován na doktora práv na John Marshall Law School v Chicagu, kde v roce 1936 získal hodnost LL.B., a to na podkladě dissertace uveřejněné již před několika lety na téma "Liability of Eleemynary Corporations for the Torts of Their Employees" (Ručení dobročinných společností za škody způsobené jejich zaměstnanci). Blahopřejeme.

ZÁPIS O PRVNÍ EVROPSKÉ KONFERENCI SVU

V SEEHOTEL MEIERHOF, HORGEN
U CURYCHU, 26.-28. ČERVNA 1970

Zápis pořízen gen. tajemníkem na základě magnetofonového záznamu; vzhledem k tomu, že úplný záznam běží přes 20 hodin, zápis uvádí jednotlivé přednášky pouze předmětem, nikoli obsahem - doufáme, že úplné znění všech přednášek bude vydáno v dohledné době.

První sekce: Činnost, program a úkoly SVU:

Konference zahájena v pátek, dne 26.6. ve 2.20 hod. odpol. místopředsdou SVU drem **R. Šturm**em. Přemysl Pitter pozdravil konferenci jménem svazu čsl. spolků ve Švýcarsku. Děkuje SVU za to, že si vybrala Švýcarsko jako místo konference, kde našlo útočiště 13000 emigrantů z poslední doby. Za čsl. národní sdružení v Kanadě pozdravil konferenci místopředsda SVU **Dr. J. Škvor**. Předseda mnichovské místní skupiny **dr. Antonín Kratochvíl** přečetl dopis bývalého šéfredaktora časopisu "Student" **Alexeje Kusáka**, který se dosud neuzdravil z následků těžkého úrazu, o "hledání společného jazyka". Doporučuje zřízení "domu čsl. kultury", střediska, které by se zabývalo systematicky s čsl. problematikou; mohlo by vyjít ze skromných počátků. Vývoj od r. 1968 stojí na rozcestí, záleží nyní především na vůli a pochopení, aby byla vybudována instituce sloužící všem mluvčím českým a slovenským jazykem. Rozlišování na domácí a exilovou kulturu je jen pomocného charakteru, v podstatě jde pouze o jednu jedinou kulturu.

Dr. Šturm přečetl dopis předsedy SVU **dra. Jaroslava Němce**, který se nemůže zúčastnit konference ze služebních důvodů. Upozorňuje na nepolitický charakter SVU, který musí zůstat nezměněný, také podle výslovného znění stanov SVU. Přesto jsme protestovali ze 4. sjezdu ve Washingtoně v r. 1968 proti sovětské okupaci Československa a porušení základních lidských práv, a stovky protestních dopisů byly

odeslány universitám světa. Tuto akci jsme považovali za svou povinnost, v plném souladu se stanovami. SVU je pro nás i pro nové uprchlíky znamenitým nástrojem k práci pro Československo - svoboda Československa je veliký cíl, který nás spojuje.

Dr. Lexa přečetl některá ustanovení stanov SVU, o účelu společnosti, členských kategoriích a místních skupinách. Vyslovil naději, že brzo vznikne řada nových místních skupin evropských. **Dr. Andic** referoval o nábore členů, upozornil obzvláště na nutnost péče o děti uprchlíků, aby nezapomněli na svou řeč. Zmínil se o tom, že členská komise SVU zkoumá pouze akademickou kvalifikaci nových členů, nevyšetřuje politické přesvědčení nebo minulost členů. Máme v SVU platformu, kde se můžeme sejit všichni na kulturní a vědecké práci. V SVU neexistuje slovenský problém a žádná kvota, všichni spolupracují ke společnému cíli, byl by však rád, kdybychom získali více slovenských členů. **Přemysl Pitter** souhlasí, že SVU je základnou, na které se mohou sjednotit lidé nejrůznějších politických nebo náboženských zaměření. Uvítal by zřízení odboček SVU ve všech zemích, kde jsou naši exulanti a naše inteligence a ve Švýcarsku je procentuálně větší počet inteligence než v jiných zemích. Překážkou jsou veliké vzdálenosti a vysoké hory, potíže kontaktu s uprchlíky usazenými v horských vesnicích. Problém je také v tom, že ve Švýcarsku existuje již 11 krajanských spolků. **Dr. Andic** odpovídá, že SVU není a nemá být pouze další krajanskou organizací, upozorňuje na příklad Spojených států, obzvláště Los Angeles. **Dr. Karel Schwarzenberg** upozorňuje na potíže se zřízením skupiny SVU ve Vídni, kde zůstalo poměrně malé procento akademiků. Doporučuje publikování v českém a slovenském jazyce a větší počet referátů o českých a slovenských knihách doma i v cizině. **Jiří Trnka**, houslista ze Ženevy podotýká, že každý talent je vzác-

ná věc, ale v cizině je ještě zvácnější než doma. SVU má příležitost k tomu, aby pomáhala umělcům k tomu, aby se uplatnili ve svém oboru. Pí. **Anna Kvapilová** z Osla doporučuje zřízení mládežnické sekce SVU.

Dr. **Miloslav Rechcigl Jr.** referuje o publikační činnosti SVU. Poukazuje na finanční problémy s publikováním v české a slovenské řeči; daly by se snad vyřešit založením vydavatelské společnosti, kdyby se každý člen SVU zavázal odebírat 4-5 publikací ročně. Podotýká, že se jednotliví členové SVU mohou zúčastnit prací SVU bez ohledu na existenci místních skupin a jejich schůze, mohou předkládat své přednášky na sjezdu SVU písemně, budou přečteny v jejich nepřítomnosti. **Přemysl Pitter** doporučuje více publicity, reklamy pro publikace SVU. Dr. **Lexa** upozorňuje na nepatrný ohlas dosavadní publicity jak ve Zprávách a v Proměnách, tak v krajaňském tisku a přímými oběžníky všem členům, obzvláště v případech Hostovského románu "Tři noci", Vaňkových povídek a Machotkových povídek exulantových.

Dr. **Jiří Škvor** volá po soustředění umělecké činnosti v rámci SVU, která dosud byla popelkou v činnosti SVU. Bude třeba dobudovat všechny odborné sekce SVU - výtvarnou, literární, filmovou, hudební, novinářskou, zřídit ústředí pro výtvarné umění, také filmové ústředí, v úzké spolupráci s posrpnovými uprchlíky. Doporučuje založení vydavatelstva podobné Družstevní práci nebo klubu, s úkolem spolupracovat s publikační komisí a především se 3-4 hodnotnými autory, o jejichž pracích můžeme očekávat, že půjdou na odbyt. Doporučuje také vydání pamětní medaile k výročí J. A. Komenského pro zasluhující jedince.

Sekce "Dnešní Československo": přednáška dra. **Antonína Kratochvila** o současné situaci na kulturní frontě v Československu. Dr. **Pfaff** upozorňuje, že "Tvorba" z 11. června 1970 denuncuje 11 spisovatelů v exilu, **Franz Peter Künzel** (překladatel české literatury do němčiny a autor bibliografie českých a

slovenských knih psané německy) - prosí o pravidelné zprávy o českých a slovenských knihách vydaných na západě, a užší kontakt s překladateli č. a slov. literatury do němčiny. Další přednáška: Dr. **Vladimíra Kabeše**, "Politický vývoj ve světě a místo, jež by v něm mělo zaujmout Československo a exulanti". Gen. tajemník přečetl esej **Ivana Svitáka** "Pravda jako politika".

Večerní zasedání věnované otázce: **Češi a Slováci v cizině**, zahájena přednáškou **Antonína Vlacha** o postoji německého novinářství a německé veřejnosti k českým a slovenským exulantům. Předsednictví převzal Dr. **Andic**. Přednáška dra. **Miroslava Tučka** (Curych) o situaci povinných uprchlíků ve Švýcarsku. Přednáška dra. **Jiřího Škvora** o českých a slovenských přistěhovalcích v Kanadě, a pí. **Anny Kvapilové** o norském přínosu čs. uprchlícké pomoci. **Přemysl Pitter** děkuje pí. Kvapilové za její pomoc s letními výpravami dětí exulantů z tábora Valka do Norska. **O. Štorch** (Stockholm) referoval o situaci uprchlíků ve Švédsku.

Dopolední zasedání v sobotu, dne 27. června 1970 zahájeno drem **Andicem**. Umělecký panel Dr. **Škvor**, Dr. **Bradbrooková**, **M. Sládek**. Dr. **Škvor** vidí naléhavý úkol SVU v propagaci čsl. umění v cizině; nutno přikročit k určité specializaci a decentralizaci: kancelář SVU - jedna evropská ústředna, snad v Mnichově nebo v Curychu - jedna snad v Austrálii. Dr. **Bradbrooková** doporučuje větší péči nové literární češtině. **Milan Sládek**, pantomim, t.č. v Kolíně n.R., doporučuje pomoc pro tvořivé, reprodukční umělce, upozorňuje na problémy s navazováním kontaktů.

Sekce pátá (historická). Předsedal dr. **Šturm**. Přednáška dra. **Karla Schwarzenberga**, "Spor o smysl českých dějin". Přednáška dra. **Ivana Pfaffa** "Tradice českého evropanství". Dr. **Pfaff** referuje o dopisu, který obdržel z Prahy, že 40 historiků bylo vyhozeno ze svých působišť; doporučuje, aby američtí členové mobilisovali ame-

rické historiky, aby protestovali na sjezdu historiků v Moskvě. Přednáška dra. **Radomíra Luži** "Únor 1948". Dr. **Rechcigl** převzal předsednictví nad debatou.

Odpolední zasedání (sobota, dne 27. června 1970) zahájeno drem. **Šturm** ve 2.30 hod. Referát **Evžena Loebla** o únoru 1948 přečetl dr. **Andic**.

Sekce šestá, "Jaro 1968". Přednáška **Petra Hrubého**, "Změny v úloze komunistických intelektuálů 1948-1968": Mnoho z vášnivých debat plyne z neznalosti. Nepřiznáme-li jiným právo se mýlit a napravit své chyby, nikdo z nás zde nemůže být. I když někdo ztrávil 15 let v koncentračním táboře, nemůže přesto říci, že každý bývalý komunist patří do kriminálu nebo že nemáme humanisticky pomoci bývalým komunistům, kteří v roce 1968 bojovali za demokracii lépe než v r. 1948. Eсей **Ivana Svitáka** "Pravda v politice" přečetl dr. **Lexa**. Inž. **Neuwirth** podotýká, že komunist, který se veřejně distancoval od myšlenky monopolu moci komunistické strany, přestává tím být komunistou na ideologickém podkladě. Dr. **Pfaff**: Reformní křídlo komunistické strany se ani v roce 1968 od monopolu moci nedistancovalo, ale za to ostatní skupiny velmi energicky, a to už před lednem 1968. Měli bychom přestat diferencovat mezi "-ismy", ale jen mezi lidstvím a nelidstvím, mezi člověkem a nečlověkem. Neuznáváme-li právo vývoje od zlého k lepšímu, musíme odepsat všechny. Je někdy překvapen shodou v útocích na stejné lidi se strany režimu v Praze a antikomunistické emigrace. **Ludvík Veselý** uvádí, že byl členem redakce Literárních novin, později Literárních Listů, byl také členem komunistické strany, ale vystoupil z ní. V přítomné době jsou Sovětskému svazu nebezpečnější hlasy bývalých komunistů, kteří se rozešli - ne se svým marxistickým přesvědčením, ale s teorií a praxí sovětského imperialismu, nežli hlasy primitivního antikomunismu. Jsou mezi námi body, na kterých se neshodneme; budeme-li tyto body vynášet do po-

předí, nebude to k prospěchu ani nám ani Evropě. Bylo by lepší, kdybychom hledali body, na nichž se můžeme sjednotit. Myslí, že bude úkolem SVU, aby na seminářích odborníků v oblasti společenských věd našla výklad čsl. dějin, který by se blížil objektivitě a že touto cestou bude možno odstranit oby sporné body. **Pavel Tigrid**: SVU dnes po prvé pozvala na konferenci ty, kteří zvolili exil. Mnoho otázek o únoru, v letech 45-48, o válečných letech atd. nelze vyřešit za pět minut, doporučuje proto takový mezinárodní seminář. Prohlašuje, že kádrování každého druhu je nesmysl. Myslí, že pouhé odmítnutí sovětského imperialismu nestačí, věc jde hlouběji. Všichni jsme udělali chyby v minulosti, nejen komunisté; také nám to trvalo chvíli po roce 1948, než jsme se přizpůsobili tomu, jak se v západním světě pracuje, umožněme totéž také těm novým.

Večernímu zasedání (sobota, dne 27. června 1970, předsedal dr. **Šturm**. Sekce sedmá, politické vědy. Přednáška dra. **J. W. Bruegela**, "Okupace Československa v srpnu 1968 z hlediska mezinárodního práva", přednáška dra. **Lexy** "o federalisaci Čechů a Slováků dnes a zítra". Panel: "Poměr mezi uprchlíky poúnorovými a povinnými," panelisté: Dr. **Maria Broftová-Millerová**, **Ivan Bystřina**, Inž. **Bohumil Koblíha**, dr. **Adolf Müller**, dr. **Josef Pokštefl**, **Petr Hrubý**. Dr. **Müller**: Každá z generačních vln je nejvíce ovlivněna tím, čím byla postižena - starší emigrace únorem 1948, mladší pražským jarem, ale ani při jedné ani při druhé události nelze zůstat stát, má-li naše činnost mít smysl. **Hrubý**: Bude jednodušší spolupracovat s těmi, kteří už přestali být komunisty, kteří překonali to, co nám v komunismu bylo protivného, kteří dříve věřili v komunismus jako něco idealistického, humanistického a kteří v sobě překonali Lenina ve prospěch Masaryka. Pokud obě strany budou důslednými humanisty, bude spolupráce možná. Inž. **Koblíha**: V zásadě by nemělo být rozdílu mezi oběma skupinami - obě se

rozhodli odejít, mluví stejným jazykem. Během 20 let se však posunulo morální chování jedinců v ČSSR, vyvinuly se snahy téměř usurpátorské - "bok" (t.j. boj o koryta), výraz z padesátých let. Doma neexistovaly stranické rozdíly, protože existovala jen jediná strana, a bezpartajní, kteří byli a většinou dosud jsou i v exilu hodně zticha. Členové strany byli rekrutováni z řad lidí dynamických, vidíme nyní i v exilu určité snahy hrát i nadále ten svůj prim. Dr. Müller: Debata se vyvíjí, jako by na jedné straně byli bývalí komunisté, na druhé straně demokraci. Ve skutečnosti je situace jiná. Na straně nekomunistů je celá škála politických názorů a na straně komunistů je to podobné, strana již dávno neexistovala jako úzká revoluční strana, byla z ní strana masová. Mnoho z těch, kteří vstoupili do strany, nesouhlasili s jejím programem, vstoupili z různých důvodů, někteří z idealismu, jiní proto, poněvadž to byla jediná možnost politické aktivity, až po oportunismus a získání hmotných cílů. Také bývalé komunisty v exilu nelze považovat za monolitní celek, i mezi nimi existuje řada různých názorů; záleží to na sebekritice a odvaze jednotlivce. Debata která by předpokládala, že existují dva celky, by nikam nevedla.

Dr. Bedřich Hostička připomíná, že právě uplynulo 20 let od popravy dr. Milady Horákové. Namítá proti panelu, že mezi panelisty není žádný uprchlík ze Švýcarska a žádný zástupce bývalých politických vězňů, kteří mohou nejlépe odpovědět na problém komunismu a demokracie. Polemizuje s návrhem dra. Pfaffa s tím, kdo intervenoval pro ty, kteří byli v kriminále a později na stavbě; ptá se, kdy se ti, v jejichž zájmu by chtěl intervenovat, stali historiky. Komunistická strana převzala odpovědnost za všechno, co se stalo; odmítá jednat na stejné úrovni s tím, kdo ho přivedl do vězení, kdo vraždil naše lidi a přivedl celý stát do hrozně mravní, politické, hospodářské a sociální krize. Ti, kteří byli v lednu

1968 pro liberalisaci, podepsali v padesátých letech rezoluce, aby obžalovaní byli popraveni. Nechce nikoho vylučovat z exilu, ale budou-li komunisté skromní v exilu, je ochoten je tolerovat, a až se stanou demokraci, je ochoten je přijmout do svých řad. Dr. Tuček upozorňuje, že emigrace z r. 1948 intervenovala stejně za obžalované, jak dnes žádá dr. Pfaff v zájmu propuštěných historiků. Protestů tehdy bylo velmi mnoho.

Sláva Volný doporučuje spolupráci mezi poúnorovou a posrpnovou emigrací. Sešel se v exilu s mnohými ze starší emigrace, s nimiž si rozuměl výborně, a s mnohými z emigrace z roku 1968, s nimiž si vůbec nerozuměl. Byl členem komunistické strany, byl později vyloučen. Varuje před generalisací: Byly doby, kdy se lidé ptali, je-li někdo protestant nebo katolík: dnes zní otázka, byl-li kdo komunistou nebo ne. Myslí, že dělicí čára jde někde jinde - je-li to člověk dobrý nebo špatný. Máme-li se sejit na společné basi, je především nutné, abychom skutečně mluvili stejným jazykem, měřili stejnými pojmy stejné věci. Podstata režimu, z něhož někteří odešli před 20 lety a jiní o 20 let později, je v naprosté intoleranci k názorům druhých. Je-li intolerance podepřena mocí, vede k žalářům a šibenicím bez ohledu na to, zda-li se dotyčný jmenuje demokrat, fašista nebo komunist. Myslí, že intolerance je především projevem slabosti. Nemůže-li někdo obhájit svůj názor fakty, je intolerantní a o priori odmítá kterýkoli jiný názor. Demokraté, kteří jsou přesvědčeni o své pravdě a mají pro to své argumenty, nemusí se nikdy bát konfrontace s lidmi, kteří kdysi byli komunisty nebo jsou dnes ještě marxisty. Slyšel i dnes dost projevů intolerance a a-priorního odmítání něčeho. V roce 1968 šlo o pokus napravit to, co se stalo v roce 1948, za podmínek neskonale horších než tehdy, kdy byla téměř vyloučena naděje na úspěch, a přesto se o to pokoušeli tito lidé, ani z kariérismu ani z oportunis-

mu, ale protože pochopili, kde je pravda. Intelligence, která v roce 1948 v mladých letech vstoupila do komunistické strany z idealismu, myslela, že se pokusí postavit lepší svět. Že jsme se mýlili, to je fakt, ale tento fakt zde byl a tato celá generační vlna se najednou ocitla na druhém břehu. Bylo-li něco kladného v těch 20 letech, bylo to v tom, že se lidé poučili: Můžete říci, že jste to věděli dávno, ale ne všichni to věděli už dávno. Myslí, že největší hřích režimu během 20 let byla nesmírná demoralisace společnosti - nalomené charaktery, které se těžko dají spravit. Rok 1968 byl pokus nejen o humanisaci, demokratisaci, ale především pokus o narovnáni charakteru národa. Byl tu požadavek, aby bývalí komunisté byli "skromní". Má to znamenat, že budou mlčet? Ti, kteří odešli, dali najevo naprosto zřetelně bez jakýchkoli zadních vrátek, že se s tímto režimem neztotožňují. Odešli nikoli proto, aby zde skromně vydělávali peníze a měli se dobře, ale aby něco dělali proti tomu, co se děje doma. Je nesmírně mnoho bodů, na nichž se vždy shodneme; jde nám o společnost humánní, o člověka svobodného se všemi demokratickými právy běžnými v demokratických zemích, s pluralitou. Musíme však vzájemně přistupovat k sobě bez apriorního podezírání a předsudků. Dr. Pokštefl se obrací proti poznámce dra. Anděla, že nejsou dobří nebo špatní komunisté, že jsou pouze komunisté: Zůstává komunistou v tom smyslu, že se chce snažit o sociálně spravedlivý system, nesouhlasí však s totalitním systemem, s vládou jedné strany. Myslí, že komunisté, kteří prováděli pražské jaro, stáli na pozicích politického pluralismu, v podstatě demokratického socialismu. Ti, kteří jsou dnes v exilu, podali důkaz už svou činností, nemusí se už ničeho "zříci". Karel Jezdinský: V roce 1948 bylo mu 8 let, nemohl tudíž podepsat rezoluce žádající popravu. Průběh schůze mu občas připomíná schůze doma, jenže se používá trochu jiných termínů, jiných intolancí,

jiných kádrových tajemníků. Časopis Tribuna žádá od liberálních komunistů, aby se přiznali, že udělali chyby, a budou-li skromní, že budou vzati na milost. Přemysl Pitter upozorňuje, že švýcarské krajané spolky od roku 1968 přijímají každého bez otázky, jaké měl názory dříve. Krajané však byli udiveni na přednášce Pavla Kohouta před rokem, když na otázku o komunistickém puči v r. 1948 odpověděl, že to nebyl puč, že šlo o celonárodní povstání. Dr. Anděl vysvětluje svou poznámku, že nejsou dobří nebo špatní komunisté, ale jen komunisté. Každý příslušník komunistické strany má podíl na odpovědnosti za to, co se v posledních 20 letech v Československu stalo. Nikdo ho nemůže zbavit této právní a morální odpovědnosti. Přišel-li dnes bývalý komunista k názoru, že to byla chyba, pak je to tím člověk demokratický. Snaha po dosažení sociální spravedlnosti je povinností každého člověka, ale je v diametrálním rozporu a 50letou praxí komunistické strany. Josef Jiša je vděčen Volnému za to, že řekl: "Mýlili jsme se": Každý může dělat chyby, ale je-li ochoten se z toho poučit, je to dobrá vlastnost. Dr. Pfaff uvádí, že mu v r. 1948 bylo 22 let, že byl účastníkem pochodu studentů na hrad. Sám se v padesátých letech považoval za virulentního antikomunistu. Dnes dělící čára není už mezi ideologiemi, ale mezi lidstvím a nelidstvím, mezi humanismem a nehumanismem. Anna Kvapilová: Ve skandinávských zemích je pravý socialismus, pod komunismem je falešný socialismus. Mladší generace, která po 20 let vyrostla za jiných poměrů než emigrace z r. 1948, se musí snažit pochopit starší a naopak. Hlavní věcí je dobrá vůle, teplost a tolerance na obou stranách. Lubor Karlík varuje, že si nemůže dovolit vyjednávat s komunisty po 20 letech v emigraci; že by se SVU tím mohla dostat na listinu nespolehlivých organizací. Poukazuje na zkušenosti v Sokele San Francisco. Každý, kdo byl komunistou, byl kolaborant a je ko-

laborant. **Dr. Tuček:** Kdyby se skutečně stalo a SVU se dostala na onu listinu, dává k dispozici svaz čl. spolků ve Švýcarsku jako forum podobných diskusí. Jako příspěvek do debaty přečetl, co v roce 1871 napsal zakladatel komunismu, Friedrich Engels o tom, jak se v každé emigraci uprchlíci, kteří odešli za hranice, navzájem obviňují, "že ten druhý to byl, kdo zavlel káru do bláta . . . ten, kdo má mezi uprchlíky trochu rozumu, odvrátí se od těchto neplodných hádek, jakmile je to z hlediska slušnosti možné a podniká něco rozumného."

Dr. Šturm podotýká, že se SVU podařilo během 12 let, zabránit rozkladu, že se to snad podaří i nadále. Má dojem, že to je snad naposled, že SVU dala k dispozici forum jako kolbiště těmto politickým názorům. Potvrzuje to správnost rozhodnutí, že se SVU má vyhýbat politice a věnovat se kultuře, umění a vědám. **Dr. Škvor** myslí, že bylo dobré promluvit si o těchto problémech, musí však trvat na tom, aby SVU zůstala společností lidí usilujících o nalezení vědecké pravdy, umělecké inspirace atd., že budeme i nadále hájit linii humanitní demokracie Masarykovy. Vítá srdečně posrpnové kolegy, intelektuály, spisovatele, vědecké pracovníky atd. kteří přišli k nám do emigrace; na basi vědeckého hledání pravdy budou mít všichni, poněruví, posrpnovní a starousedlíci, nejlepší příležitost ke spolupráci v rámci SVU.

Dr. Kabeš uvádí, že debata ukázala, že máme vlastně 3 různé emigrace: Z roku 1948, nekomunisty z r. 1968, a tak zvané komunisty z r. 1968. Mnozí mluvili v debatě, jako kdybychom měli před sebou členy výkonného výboru komunistické strany, členy porot národních soudů, žalářníky nebo mučičitele. Tomu tak není. Nejen že jde o mladší generaci, ale také proto, že svou posicí v čl. životě se stěží mohou kvalifikovat jako nositelé zodpovědnosti za to, co se v Československu událo během posledních 20 let. **Dr. Müller** myslí, že šlo o omyl v progra-

mu, mluvilo-li se o panelu, že šlo spíše o pranýř. Seděla na něm část loupežnické bandy, jak bylo řečeno, a žádalo se od ní, aby se "distancovala". Řečníci při tom přehlédli, že se tato část distancovala již dávno a nemá zapotřebí znovu se dnes distancovat - distancovala se postupně od druhé poloviny padesátých let, a výsledkem toho bylo, co jsme viděli v roce 1968. Ten kdo se pokládá za vlastence, by měl pozorně sledovat, co se děje v jeho vlasti. Zdá se mu, že mnozí z přítomných pozorovali vývoj ve své vlasti velice nepozorně. Téze o zodpovědnosti všech komunistů patří mezi demagogické propagandistické fráze šířené východem. Sám si klade neustále tuto morální otázku, cítí se zodpovědným za to, že byl ve straně, ale mluvit o zodpovědnosti všech komunistů znamená pokládat komunistickou stranu za stranu, v níž všichni skutečně rozhodují.

Dopolední schůze, neděle, dne 28. června 1970. **Dr. Šturm** zahájil schůzi. Sekce osmá - filosofie. Přednáška **dra. Karla Vrány**, "Filosofie jako osvobodování člověka doma i v exilu." Přečteny telegramy **dra. Bunzi** a **Zd. Budinského**. Rozhodnuto poslat telegram **dr. Radimskému**, a dopis stylizovaný drem. **Škvorem** a podepsaný všemi přítomnými.

Sekce devátá: Pedagogika a školství. Předsedá **dr. Škvor**. Přednáška **prof. dr. Josefa Kratochvila**, "Čs. dálková škola a Jan Amos Komenský." **Prof. Kratochvil** přečetl pozdrav rektora Svobodné Ukrajinské University ve Stuttgartu, **prof. Janika**. Přednáška **dr. Rudolfa Šturma**, "České a slovenské studie v Americe".

Odpolední zasedání, neděle, dne 28. června 1970. **Dr. Šturm** zahájil schůzi ve 2 hod. odpol. Sekce desátá, Česká a slovenská literatura. Panel: **Dr. Bradbrooková**, **Dr. Škvor**, **V. Stárková**, **O. Štorch**; dále: **Dr. Vrána**, **J. Kratochvil**, **J. Henryková** (otázka možnosti publikovat práce "vnitřního exilu", který psal jen do zásuvky). **Anna Kvapilová** doporučuje založení publikační-

ho fondu, daruje 100 Sw. Frs. na publikační fond krásné literatury české. **Pavel Kvasnička** (Curych) oznamuje že spolu s **Jitkou Henrykovou** budou od podzima vydávat literární časopis "Terč". **Dr. Škvor** pleduje proti založení nového časopisu; **Jitka Henryková** odpovídá, že se rozhodli vydávat čistě literární časopis bez ohledu na to, zda-li to jiní pokládají za správné nebo ne.

Sekce jedenáctá, národní hospodářství, předsedá dr. **Rechci**. Přednáška dra. **V. E. Andice**, "Zmeny v americkej hospodárskej politike". Přednáška Ing. **Bohumila Koblihy**, "Problémy hospodářské restaurace z hlediska organizace a výstavby průmyslových závodů."

Sekce dvanáctá: Panel o českém a slovenském novinářství v cizině.

Dr. Šturm zakončil konferenci tím, že poděkoval všem referentům a panelistům. Uvádí, že v debatě někdo řekl, že nedojde k jednotě. Měl pravdu, a je tomu upřímně rád: Měli jsme od začátku v SVU konservativní katolíky a osvícené katolíky, a socialisty a marxisty. Těšíme se z této plurality. Byl méně rád, že v sobotu došlo v debatě k některým emocionálním a rozčileným projevům. Je tomu rád, že SVU mohla poskytnout forum k výměně názorů; nemíníme však změnit SVU v kolbiště pro ty, kteří si chtějí vyřizovat účty se svými protivníky ať skutečnými nebo imaginárními. Pochybuje o tom, že by Volný a Salagarda byli těmi vyšetřovateli SNB, kteří lidem ubližovali v Ruzyni. Zatím co talkové vyšetřovatele jistě nepřijmeme do SVU, Sláva Volný se již do SVU přihlásil, a dále řada jiných nově přichozících po roce 1968. Jsou mezi nimi bývalí komunisté a naopak jiní, kteří byli od začátku proti-komunisty. Všechny upřímně do SVU vítáme. Na této konferenci nebyli ovšem dořešeny žádné otázky, ale jsme rádi, že byla příležitost k tomu, aby byly otevřeny a diskuse o nich bude pokračovat. Prvním forem proto bude pátý sjezd

Druhý sborník SVU - Czechoslovakia Past and Present

Do kanceláře SVU došla první zásilka druhého sborníku SVU s přednáškami druhého sjezdu z roku 1964 se zpožděním téměř šesti let; ačkoli v obou svazcích je letopočet 1968, nakladatel Mouton v Haagu vypravil první zásilku až v roce 1970. První svazek s podtitulkem "Political, International, Social and Economic Aspects" má 878 stránek rozdělených na 4 kapitoly: Československo do druhé světové války (Victor S. Mamatey, Anthony Paleček, J. W. Brügel, Ivo K. Feierabend, Josef Anderle, Pavel Blaho, Theodore Procházka; Edward Táborský, Milan E. Hapala, Adolf Procházka, Frank Munk, Antonín Basch, Ladislav K. Feierabend, Václav E. Mareš, Čestmír Ješina; Keith Eubank, Ján Papánek, Jaroslav Drábek, Andrej Eliáš, a Karel Holbík); Československo dnes (Peter A. Toma, Vratislav Bušek, Vlastislav J. Chalupa, Curt F. Beck, Jan F. Tříška, Pavel Tigríd, Jiří Nehněvajsa; Gregor Lazarčík, V. E. Andic, Jan Michal, Hugo M. Skála, Jaroslav G. Polach, Michael Šumichrast, Alois Rozehnal, Otto Ulč, Štefan Kočvara; Nikolaus Lobkowicz, Václav Mudroch, Joseph F. Žáček, George Kárnet, Jana M. Feierabend, Vladimír Slamecka, Jan Roček); Československo a svět (Feliks Gross, Robert A. Kann, Stephen Borsody, Piotr S. Wandycz, Rađu R. Florescu, Josef Korbel, Bogdan Raditsa, Joseph Hajda; George Liška, Gerhard L. Weinberg, Harry Hanák a J. F. N. Bradley); Češi a Slováci v cizině (Joseph S. Rouček, Vojtěch N. Duben, Petr Den a František Vnuk). Druhý svazek s podtitulkem "Essays on the Arts and Sciences" pokračuje se stránkou 885

SVU v New Yorku v listopadu 1970.
Dne 18.7.1970. JGL

Poznámka redakční: Ze záznamu konferenčního byla vynechána jména baterů, kde záznam (prozatímní) neuvádí obsah jejich připomínek. (V.B.)

a končí stránkou 1889, skutečně tedy 1004 stránek, rozdělený na osm kapitol: Literatura (René Wellek, Beatrice M. Nosco, Emil Walter, Paul I. Trenský, Wilma Iggers, George Gibian, Jiří Škvor, J. P. Stern, Alfred French, William E. Harkins, B. R. Bradbrook, Edwin M. Moseley, Roman Olynyk); Linguistika (Ladislav Matějka, Rado L. Lencek, Henry Kučera, Anthony L. Vaněk, Klement Šimončíč); historie (Francis Dvorník, Zdeněk R. Dittrich, Zdenka Munzer, Ludvík Němec, Howard Kaminsky, Milič Čapek, Matthew Spinka, Marianka Sasha Fousek, Miloš Štrupl, Roger Howell, Ján Žák, Stanley Z. Pech, Victor M. Fic); hudba (Boris Kremenliev, Zdenka E. Fischmann, Vladimír Vaněk, K. B. Jiráček); výtvarné umění (Mojmír S. Frinta, Philipp Fehl, Josef P. Hodin, Jaroslav Jíra, Erik Hošek); sociální vědy (Guido Kisch, Milada Lejková-Koepl, Mojmír Povolný, John G. Lexa, Erazim V. Kohák, Ferdinand Kolegar, Otakar Machotka, Michal Múdry-Šebík, Jiří Koloja a S. J. Velinský); genetika, lékařství, biologie, anthropologie, matematika a j. vědy (L. C. Dunn, Jaroslav Němec, Karel B. Aibolon, Oscar T. Felsenfeld, Ladislav P. Novák, Joseph V. Talacko, Miloš Šebor, Miroslav Synek a Miroslav Poseděl); poslední kapitola z pera redaktora sborníku, Miloslava Rechcigla ml., má název "bibliografií"; dílo je ukončeno krátkými životopisy přispívatelů sborníku a jmenným indexem.

Výprava knihy je vzorná; bude hodnotným příspěvkem do veřejných a soukromých knihoven. Cena sborníku (za oba svazky) je úměrná rozsahu. Objednávky přijímá kancelář SVU. Prosíme zájemce, aby s objednávkou zaslali zároveň šek nebo peněžní poukázku.

Prosíme nalahavě naše členy, aby svým vlivem působili na zakoupení sborníku "Czechoslovakia, Past and present" pro knihovny své university, knihovny a ústavy. (M.R.)

Nakladatel Mouton je vyjíměčně ochoten prodávat jednotlivé svazky druhého sborníku SVU "Czechoslovakia Past and Present" za polovinu ceny celého díla bez ohledu na rozdíl v počtu stran. Lze tudíž objednat buď první nebo druhý díl této publikace za cenu \$48.50 (pro členy SVU \$30.60).

NOMINAČNÍ KOMISE SVU

Předseda: Dr. Karel Steinbach
Členové: Dr. Karel Cvachovec, Dr. Braňo M. Lajda, Ing. Karel Staller, řed. Josef Žanda.
Předsednictvu SVU
381 Park Avenue South, New York, N. Y. 10016.

Dne 30. července 1970

Dovoluji si Vám předložit návrh nominační komise pro volby na rok 1970/71:

- 1) Předsednictvo SVU: (9)
předseda: Dr. Jan V. Mládek, International Monetary Fund
místopředsedové: (v abecedním pořádku): (5)
Dr. Vojtech E. Andic, Union University
Thomas M. Messer, ředitel, Guggenheim Museum
Dr. Miloslav Rechcigl ml., Dept. of H.E.W.
Dr. Jiří Škvor, Université de Montréal
Dr. Rudolf Šturm, Skidmore College
generální tajemník: Dr. Hanuš Lexa, New York University
pokladník: Arch. Emil Royco
redaktor Zpráv SVU: Dr. Vratislav Bušek

Navržené předsednictvo je 9-členné jako dosud. Navrhujeme rozšíření počtu místopředsedů na 5 a volbu významného činitele v oboru umění za místopředsedu SVU; dále aby redaktor Zpráv SVU, prof. dr. Vratislav Bušek, byl členem předsednictva - redaktor Zpráv byl členem předsednictva do roku 1968. Naproti tomu navr-

hujeme, aby redakci Proměn (po resignaci p. dra. Ladislava Radimského ze zdravotních důvodů) převzala 5-členná redakční rada (Dr. Jiří Škvor, předseda; 4 členové - v abecedním pořádku: dr. Vratislav Bušek, dr. Antonín Kratochvíl, dr. Ivan Pfaff, dr. Karel Vrána); redaktor Proměn by tím nebyl nadále členem předsednictva. Také by odpadla funkce publikačního referenta (jako člena předsednictva) a předsednictvo by jmenovalo podle potřeby členy a předsedu publikační komise.

2) Ostatní členové výboru: (v abecedním pořádku) (39)

Pavel Blaho, Jaroslav Bouček, Alexej Bořkovec, Bohuslava Bradbrooková, Anthony Cekota, Zorka Černá*, Zdenka Fischmannová*, Rudolf Fraštacký*, Vojtěch Fried, Mojmír Frinta*, F. S. Hoffmeister, V. L. Holý, Zdeněk Hruban, Joža Karas, Josef Korbel, Ladislav Krátký, Antonín Kratochvíl, Milič Kybal*, Braňo Lajda*, Koloman Lehotský, Victor Mamatey, Ladislav Matějka*, Jan Mička, Jaroslav Němec, Vojtěch Nevlud, Ivan Pfaff*, Jaroslav Polach, František Schwarzenberg*, Miloš Šebor, Klement Šimončič, Antonín Srba, Věra Stárková*, Ernest Šturc, Michael Šumichrast, Joseph Talacko, Karel Vrána, René Wellek, Jan Zach, Joseph Zahradka.

*noví členové výboru

3) Revisoři účtů (beze změn): Karel Jeřábek, Toronto; Milič Kybal, Washington.

náhradníci: Marika Šumichrastová, Washington; Bohumil Svoboda, Los Angeles.

4) Smírčí a rozhodčí komise (beze změn):

Vratislav Bušek, New York, Přemysl Pittler, Affoltern am Albis, Švýcarsko, Pavel Pláňovský, Montreal

Za nominační komisi:

Dr. Karel Steinbach v.r.
předseda

Edice **Penguin Books**, která vydává knihy ve Velké Británii, Australii a USA, zavedla novou serii nazvanou "Writing Today" (Písemnictví dneška), v níž přináší ukázky ze současné literatury nejruznějších zemí. Ze slovan-ských literatur je zastoupeno Polsko a nejnověji Československo. Právě vyšlá nová brožovaná kniha o 247 stranách "New Writing in Czechoslovakia" (Nové písemnictví v Československu), jsou ukázky z 26 soudobých autorů, se stručným přehledem moderní čs. literatury a se životopisy vybraných básníků a spisovatelů. Redaktorem sbírky je George Theiner, který také některé věci sám překládal.

Č. S. A.

(ČESKOSLOVENSKÉ SPOLKY
V AMERICĚ)

*slavící letošního roku 116 let své
činnosti jako nejstarší bratrská a
sesterská podpůrná jednota v
U.S.A., nabízí vám jedno z nej-
lepších a nejspolehlivějších ži-
votních pojištění pro jednotlivce
i celé rodiny.*

*Rovněž poskytujeme pojištění
nemocenské a nemocniční.*

Č. S. A.

2138 South 61st Court, Cicero,
Illinois 60650

Telefony 652-6360 242-2224

Area Code 312